

ANNICK DE SOUZENELLE

Simbolismul corpului uman

Ediția a III-a
cu o Postfață a autoarei la ediția românească

Traducere din limba franceză:
MARGARETA GYURCSIK

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

Prefață	5
Introducere	7
Cap. I. „Mi” și „Ma” sau interiorul și exteriorul lucrurilor	17
Cap. II. Simboluri și mituri. Aspectul simbolic al limbii ebraice	23
Cap. III. De la spadă la pomul vieții. Binele și răul	29
Cap. IV. De la Pomul Vieții la Arborele Sefirotic	41
Cap. V. De la Arborele Sefirotic la schema corporală	49
1. Corpul Omului, imagine a „Corpului Divin”	50
2. Lumea interioară și lumea exterioară a Omului	52
3. Structura corpului după desenul <i>Arborelui Sefirotic</i>	55
Cap. VI. Cele două părți ale corpului. Coloana vertebrală	73
Cap. VII. Malkut I. Picioarele	89
1. Picioarele Omului sunt rănite	94
2. Oedip sau piciorul umflat	102
3. Ahile sau piciorul vulnerabil	110
4. Iacov sau „Călcâiul divin”. Vindecarea rănii	112
5. Hristos spală picioarele ucenicilor săi	115
Cap. VIII. Malkut II	119
1. Genunchii	119
2. Gambele	126
Cap. IX. Yesod – Sexualitatea – Circumcizia	129
1. Circumcizia	135
2. Procreația față cu creația	139

Cap. X. Triunghiul Hod-Netzach-Yesod sau plexul urogenital	143
1. Potopul	149
2. Fuga evreilor din Egipt	159
3. Labirintul din Cnossos	166
Cap. XI. Trecerea prin „Poarta Oamenilor”	177
1. Lupta lui Iacov cu îngerul	177
2. Botezul lui Hristos sau reîntoarcerea energiilor	182
3. Ispitirea lui Hristos în deșert. Trecerea prin „Poartă” pentru fiecare dintre noi	185
4. Poziția corporală legată de trecerea prin „Poarta Oamenilor”	207
5. Taina morții trăită înainte și după trecerea prin „Poarta Oamenilor”	208
Cap. XII. După trecerea prin „Poarta Oamenilor”: viața corpului în Patrulaterul <i>Din-Chesed-Hod-Netzach</i>	215
1. Rinichii	216
2. Osul și sângele	228
3. Ombilicul și inima	242
4. Forja	251
a) Stomacul	251
b) Focul	253
c) Ficatul	254
d) Vezica biliară	257
e) Pancreasul	258
f) Splina	261
g) Inima	264
h) Plămânul	267
Cap. XIII. Marea Operă: lucrarea de cununie cu țărâna-mamă sau faza neagră a operei	271
1. Istoria lui Iov איוב	271
2. Iona	286
3. Coborârea în infern în miturile grecești	289
4. Infernul din „Bardo-Thödol”	295
5. Infernul schizofrenicului	297
6. Suferința	300
7. Coborârea lui Hristos în infern	301

Cap. XIV. Trecerea prin „Poarta Zeilor”. Faza albă a operei	305
1. Vulturul. Măinile – Umerii – Claviculele	305
2. Dante: Paradisul	315
3. Mitul lui Prometeu	317
4. Falsa „Fază Albă a Operei” sau cucerirea Lânii de Aur	322
5. Învierea lui Hristos. Slava trupului	328
Cap. XV. Accesul în triunghiul superior <i>Keter–Chokhmah–Binah</i> gâtul – cele șapte vertebre cervicale și cele nouă ierarhii angelice – tiroida – bulbul rahidian	335
Cap. XVI. Urechea și limba – Ascultarea și cuvântul – Faza roșie a operei	341
1. Urechea	345
2. Gura	361
3. Saliva	363
Cap. XVII. Dinții	365
Cap. XVIII. Nasul și obraji	373
Cap. XIX. Ochii	379
1. Povestea lui Tobit	381
2. Ochiul frontal: smaraldul	387
3. Lacrimile	389
Cap. XX. Craniul	391
1. Creierul	391
2. Cerebelul	395
3. Fruntea – Cornul	397
4. Părul și coroana	401
Cap. XXI. Nimbul	409
Concluzie	415
După treizeci de ani – Postfață la ediția a II-a în limba română	419
1. Corpul și carnea	423
2. Sângele – simbolismul globulei albe	430
3. Simbolismul măduvei spinării	436

PREFAȚĂ

Omul e arhetipal.

Într-un univers în care fizicul și metafizicul reprezintă două aspecte ale aceleiași realități, în care hazardul e providență, în care viața e cârmuită de legi, fiecare ființă vie este în mod necesar întruparea arhetipurilor ce stau la baza manifestării.

Toată viața e arhetipală, începând cu omul. Microcosmos, uneori macrocosmos, unind cerul și pământul, el rezumă întreaga creație pe care e menit s-o numească; el conține în sine cele trei regnuri și a fost „creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”.

Fiecare organ, structură, funcție sau mecanism nu sunt decât manifestarea aparentă, pe un anumit plan, a unuia dintre arhetipurile vitale, fundamentale. A despărți manifestarea de arhetipul său înseamnă a o condamna să rămână neînțeleasă.

Astfel e descris omul, de mii de ani, în cărțile sfinte taoiste, în Vede, în Biblie, în Evanghelii, în Coran. Riturile și miturile omenirii ilustrează această concepție. Va veni o vreme când vom ști – din nou – că Tradiția¹ este o știință, este ȘTIINȚA.

Precum Annick de Souzenelle, vom reînvăța să citim cărțile tradiționale, limbile sacre, simbolurile, riturile, miturile și vom înțelege atunci că totul a fost deja spus. Ar fi trebuit doar să le descifrăm fără

¹ Tradiția (și tradițiile care o manifestă) ne leagă de *arhe*, de Principiu și de principii, de Ființă și de manifestarea sa; restul sunt doar datini și obiceiuri.

prejudecăți, fără idei preconcepute și, mai ales, fără acel orgoliu al omului secolului XX, care crede că, de când există omenirea, el e singurul care a înțeles.

Această carte prefigurează o nouă și totodată arhaică relație cu celălalt și cu sine: a te cunoaște până în străfundurile ființei, a ști că există moduri de a cunoaște, cu creierul și cu inima, a înțelege că lumea și oamenii sunt mărturia ineluctabilă a infinității posibilităților divine.

Această carte prefigurează, de asemenea, o nouă și în același timp veche artă de a vindeca: cum poți să îngrijești dacă nu știi care e arhetipul organului bolnav, dacă nu cunoști rădăcinile metafizice ale suferinței și ale bolii, dacă, răpindu-i omului dimensiunea sa divină, „așezi pe același plan psihologia și ontologia”? Cum poate fi vorba despre a îngriji dacă medicul nu știe că, înainte de toate, trebuie să integreze fiecare ființă în ordinea lumii, în arhitectura sacră a universului și a vieții, dacă nu știe că, în calitatea sa de instrument al Lui, nu poate fi altceva decât un însoțitor al unei Providențe despre care, cel mai adesea, nu știe nimic?

Doctor JEAN-MARC KESPI

(Președinte al Asociației franceze de acupunctură)

INTRODUCERE

Ignoram titlul cărții de față – și, mai mult decât atât, cartea însăși – pe vremea când, în primii ani ai copilăriei mele (astăzi știu acest lucru cu certitudine), ea își înfigea deja rădăcinile în mine:

— Râdeam de faptul că *Degețel*¹ purta același nume cu degețul meu și mă amuzam preschimbându-i pe frații lui în degetele mâinii mele, agile, dar neputincioase fără el.

— Și-apoi mai era *Cenușăreasa*² al cărei picior fin, unic în lume, mă umplea de încântare. Era doar începutul poveștilor cu „picioare”.

La orele de religie învățam că șarpele o mușcase de călcâi pe mama noastră Eva² și că, de atunci, avem cu toții o rană invizibilă și nevindecabilă la picior. Nevindecabilă? Și totuși, patriarhul Iacov nu-l ținea, oare, cu mâna de călcâi pe fratele său – desigur nu fără temei –, el, care nu peste multă vreme avea să fie rănit de înger la încheietura coapsei?³ Și de ce, spălând picioarele ucenicilor Săi, Hristos avea să afirme că e de ajuns ca picioarele să fie curate pentru ca Omul să fie curat și el?⁴

De ce – răspunsul aveam să-l aflăm mai târziu – mitologia greacă ne oferă spre meditație povestea atâtor ființe cu picioarele rănite, um-

¹ Cele mai populare povești ale lui Perrault în Franța.

² Facerea, 3.15.

³ Facerea, 25.26 și 32.25.

⁴ Ioan, 13.10.

flate, goale?... În cazul unui alt erou al său, Prometeu, ficatul, devorat de un vultur în timpul zilei, se refăce în timpul nopții pentru a fi din nou hrana vulturului etc. De ce tocmai în păr se ascundea izvorul forței lui Samson, judecător în Israel?¹

Prea se vorbea mult despre corp – și în locuri foarte precise – pentru a mai putea continua să-i ignor însemnătatea. Dar, atunci când ceream explicații, eram considerată prea curioasă: nu era nimic de înțeles, mi se spunea! Întrebările mele deranjau. Rămâneam perplexă, dar încă nu îndrăzneam să mă îndoiesc de știința celor mai în vârstă decât mine.

E inutil să mai spun că mediile creștine ignorau totul despre circumcizie, al cărei sens era redus la o măsură de igienă! Cât despre rănile rituale, picturile corporale, respectiv măștile din tradițiile mai îndepărtate, nici vorbă nu putea fi de a ridica vâlul pudic care acoperea tot-ce-nu-făcea-parte-din-programa școlară!

Făceau parte din această programă vizitele la muzee și rămâneam profund tulburată în fața reconstituirilor de portaluri romanece ale căror sculpturi îmi mergeau drept la inimă, ca și cum mesajul lor ar fi atins ceea ce era mai sfânt în ființa mea. Dar ce sens aveau numeroasele deformări corporale despre care nimeni nu putea spune că nu erau voite?

Iată aici imagini ale lui Hristos în slavă, cu mâinile exagerat de lungi față de proporțiile corpului; genunchi, pânțe și șolduri înconjurate cu spirale minunate, capete aureolate și corpuri învăluite într-un nimb de lumină (Autun, Vézelay). Dincolo, un Hristos cu coarne (Vaison-la-Romaine). Mai erau reprezentate personaje mici cu urechile lungi până la pământ (Vézelay), oameni cu cap de câine (idem) etc. De ce?

Atât în timpul orelor de școală, cât și, mai târziu, în timpul vizitelor *in situ*, întrebările mele rămâneau fără răspuns sau, mai degrabă, primeau unul de tipul: „Oamenii din acele timpuri nu știau să dese-

¹ Judecătorii, 16.17.

neze!” Eram consternată. Mă cuprindea un fel de mânie care a sfârșit prin a submina definitiv autoritatea celor mai în vârstă decât mine.

Nu aveam răspunsuri și nu știam unde să le caut. Îmi ascundeam adânc în inimă această frustrare ce n-a întârziat să se întâlnească – fără însă ca eu să știu pe-atunci că erau de aceeași natură – cu cea care mă făcea să deplâng nonsensul insuportabil al vieții. Nonsens al vieții, nonsens al suferinței, acest absurd absolut mă îndurera profund.

Oare pentru a convoca suferința la întâlnirea cu sensul am hotărât s-o înfrunt îngrijind bolnavi? Eram, fără îndoială, călăuzită de un instinct sigur, dar a fost rândul meu să nu pot răspunde la întrebările încărcate de neliniște puse de cei cărora suferința le rodea trupul și spiritul. „De ce mi se întâmplă tocmai mie, doamnă?” De ce ulcerul acesta la stomac, cancerul acesta la intestine, durerea aceasta acută la splină? De ce? De ce? Jucam acum rolul celui mai „în vârstă” sau al celui care ar trebui să știe.

Iar eu nu știam!

Științele nu se ocupă de această rădăcină a răului, iar formația mea de asistentă medicală (încă și mai puțin decât cea de medic) nu mă ajuta să rezolv problema la acest nivel.

În vremea aceea știam intuitiv un singur lucru: un răspuns din partea mea (sau măcar căutarea unui răspuns) ar fi constituit un element de sens ce i-ar fi permis bolnavului să se angajeze în jocul de-a viața cu boala și, în ritmul unor vibrații noi și sănătoase, s-o redea normelor de sănătate. Boala apăruse, cu siguranță, doar pentru a recitifica o „tragere greșită”¹, adică pentru a aduce un surplus de ființă. Un răspuns din partea mea ar fi permis bolnavului să-și poarte singur de grijă, să nu-i mai dea medicului puterea de magician pe care îi place să și-o asume pentru a-l domina mai bine și pentru a-l transforma într-un obiect atunci când boala îl face să regreseze. Un răspuns ar fi putut normaliza raporturile bolnav/medic, pe care le doream umane în sensul cel mai nobil al cuvântului, și ar fi făcut din bolnav propriul

¹ „A greși ținta” este sensul unuia dintre cuvintele care se traduc în limba ebraică prin „păcat”.

său medic al profunzimilor, medic care apelează la ajutorul nemijlocit al fenomenelor.

Astăzi sunt absolut sigură de toate acestea, atunci le intuiam doar; iar cartea de față s-a născut nu numai din această certitudine, dar și din acel ceva care a dat viață certitudinii.

Deși nu era de natură fizică, suferința care mă chinuia pe vremea aceea – o singurătate extremă – mă obliga să nu recurg decât la mine înșami ca „medic al profunzimilor”, deoarece nimeni nu părea să înțeleagă nici măcar „immediatul fenomenului”! Toți în jurul meu se acomodau admirabil cu „absurdul” și își organizau viața în funcție de o normalizare a nonsensului!

Cu toate acestea, ceream ajutor. Ceream ajutor vieții, căci, dacă ea avea un sens, era imposibil să nu mi-l dezvăluie. Și mi l-a dezvăluit, după o încercare despre care am înțeles mai târziu că a fost un test, o poartă de trecut. Onestitatea mea ancestrală m-a făcut s-o trec. De partea cealaltă a porții mă aștepta sensul. Iar poarta s-a deschis spre redescoperirea creștinismului, abandonat de multă vreme sub forma care îmi hrănise copilăria, dar care nu-mi putea potoli foamea de adult.

Dimensiunea ortodoxă a Tradiției mele – dimensiune înaltă și vastă prin suflul puternic și transformator al simbolurilor, prin substanța arhetipurilor din care acestea provin și în care se întorc, prin vigoarea verticalizării ființei în ascensiunea sa spre Cuvânt – m-a condus la izvorul ei: limba ebraică. Iar exigențele acestei duble și unice întâlniri au generat o incompatibilitate atât de radicală între viața mea profesională și viața nouă care începea să-mi curgă în vine, încât am rupt radical legătura cu ceea ce constituise până atunci existența mea.

Mi-am îndreptat atenția spre științele umane care se nășteau în acel moment și care au jucat rolul de catalizator al celorlalte două moduri de abordare.

Și am trăit atunci jubilara din „ziua ÎNTÂI” a facerii lumii, când, deodată, „a fost lumină”. Bucurie, beție chiar! Totul se lega. Totul căpăta sens. Totul trăia.

Totul! Inclusiv corpul.

Și am descoperit corpul Omului, imagine a „corpului divin” despre care Tradiția spune că i s-a dezvăluit lui Moise¹, imagine sortită a se întoarce la modelul din care s-a ivit, într-o unire inefabilă... imagine ca dimensiune simbolică a corpului!

Viața cuprinsă în intervalul dintre naștere și moarte este, așa-dar, povestea acestei reîntoarceri: reîntoarcere a „Omului-de-jos” la „Omul-de-sus”, a lui Adam la Elohim, conform mitului biblic. E povestea chemării irezistibile a acestei „cununii” a lor.

Am înțeles că, în această aventură grandioasă, fiecare membru și fiecare organ al corpului au un rol a cărui funcție fiziologică imediată este manifestarea. Am auzit numele fiecăreia dintre aceste părți ale corpului râsănând de sensul funcției sale și mi-am dat seama de ce primele vertebre se numesc „sacrale”, de ce creierul mic e numit „pomul vieții”, iar straturile optice – „paturi nuptiale” etc.

Perturbat, dezorientat în privința acestei vocații fondatoare, corpul suferă; el vorbește la nivelul organului care semnifică originea tulburării și o manifestă.

Corpul vorbește, trăiește; el transmite cerința de creștere a nucleului ființei cuprins în fiecare dintre celulele sale menite a-i elibera energia. Finalitatea sa este „corpul divin”, modelul său, care i s-a arătat lui Moise și a cărui imagine acesta din urmă ne-a transmis-o sub forma *Arborelui Sefirotic*.

Într-o zi, mi-a fost arătat un desen al acestui Arbore. Ne aducem cu toții aminte de frumusețea unui film², ce începe cu povestea unui sat ai cărui locuitori se adunau în fiecare an pentru un concurs muzical, la poalele muntelui. Câștigătorul era cel al cărui cânt reușea să facă muntele să cânte...

Cântul „corpului divin” a făcut să cânte muntele biblic și corpul meu întreg. Sufletul meu, îngropat sub toate întrebările rămase odinioară fără răspuns, s-a trezit.

¹ Numerii, 12.8.

² *Recontre avec des hommes remarquables*.

Am înțeles atunci de ce Eva avea o rană la picior și Iacov una la șold, de ce lui Prometeu îi era devorat ficatul..., am înțeles sensul rănilor rituale și al picturilor corporale... Am înțeles, de asemenea, de ce moare un copil, „membru” al grupului bolnav, așa cum moare membrul unui corp, tăiat atunci când e cuprins de gangrenă... am înțeles acel cancer la ficat... și acel ochi care se stinge.

Ascultând, am început să înțeleg limbajul corpului.

Când m-am apucat să scriu această carte, în iulie 1970, *Arborele Sefirotic* era cunoscut doar câtorva erudiți ai Cabalei.

Pentru a da lucrării mele o bază solidă, făcând-o credibilă și accesibilă tuturor cititorilor, m-am limitat la a reține esențialul din Tradiția ebraică în direcția curentului său mistic care se sprijină pe *Arborele Sefirotic* și la a explicita *Arborele* însuși. Aceste preliminarii constituie obiectul primelor patru capitole ale cărții; știu că ele sunt ingrate și îl invit pe cititor să nu se lase descurajat, să nu cadă pradă tentației de a le ocoli pentru a reveni la ele, deoarece își vor găsi în carte sensul deplin.

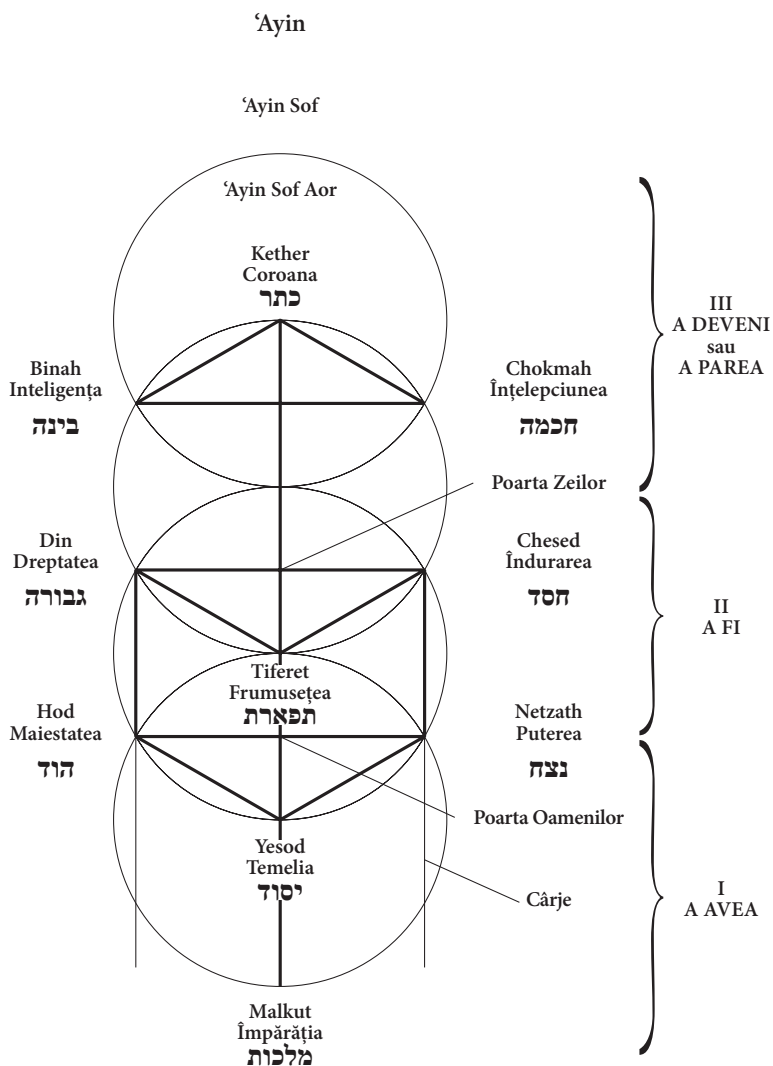
Această observație, pe care mi-au făcut-o mulți cititori, îmi e dictată de apariția *Simbolismului corpului uman* în ediție de buzunar.

Cu aceeași ocazie, țin să-mi exprim întreaga grațitudine față de Jean-Marie Anstet care a reținut lucrarea în urmă cu douăzeci de ani, atunci când nicio altă scriere nu constituia o autoritate într-un demers ca al meu. Astăzi, după ce s-a bucurat de o bună primire din partea chinezilor, cartea este bine primită și de africani; iar ultima mea experiență e cea a unei comuniuni strănii cu amerindienii...

La acest nivel, regăsim, într-adevăr, „o SINGURĂ limbă”¹.

¹ Facerea, 11.1.

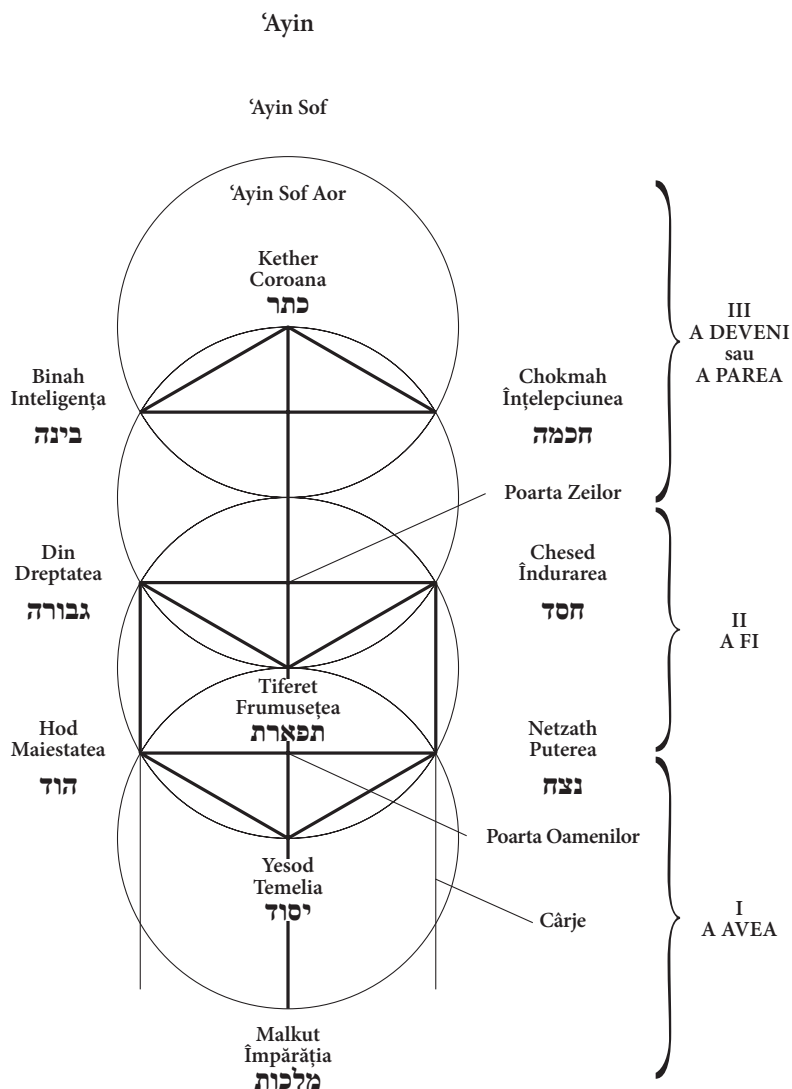
Arborele Sefirotic

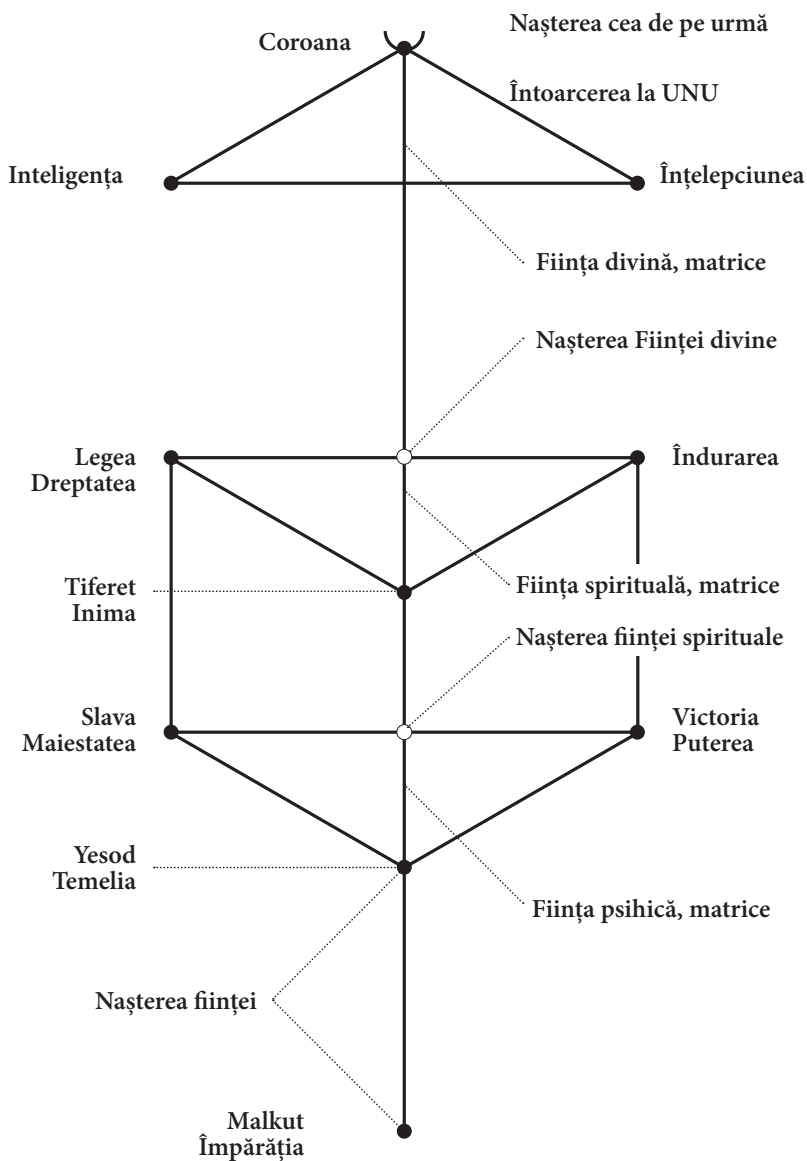
Unități Lumea Principiilor	Zeci Planul Întropării	Sute Planul Cosmic
 Aleph 1	 Yod 10	 Qof 100
 Bet 2	 Kaf 20	 Resh 200
 Gimel 3	 Lamed 30	 Shin 300
 Dalet 4	 Mem 40	 Tav 400
 He 5	 Nun 50	 Kaf final 500
 Vav 6	 Samekh 60	 Mem final 600
 Zain 7	 'Ain 70	 Nun final 700
 Chet 8	 Pe 80	 Pe final 800
 Tet 9	 Tzadi 90	 Tzadi final 900
		 Alef final 1000

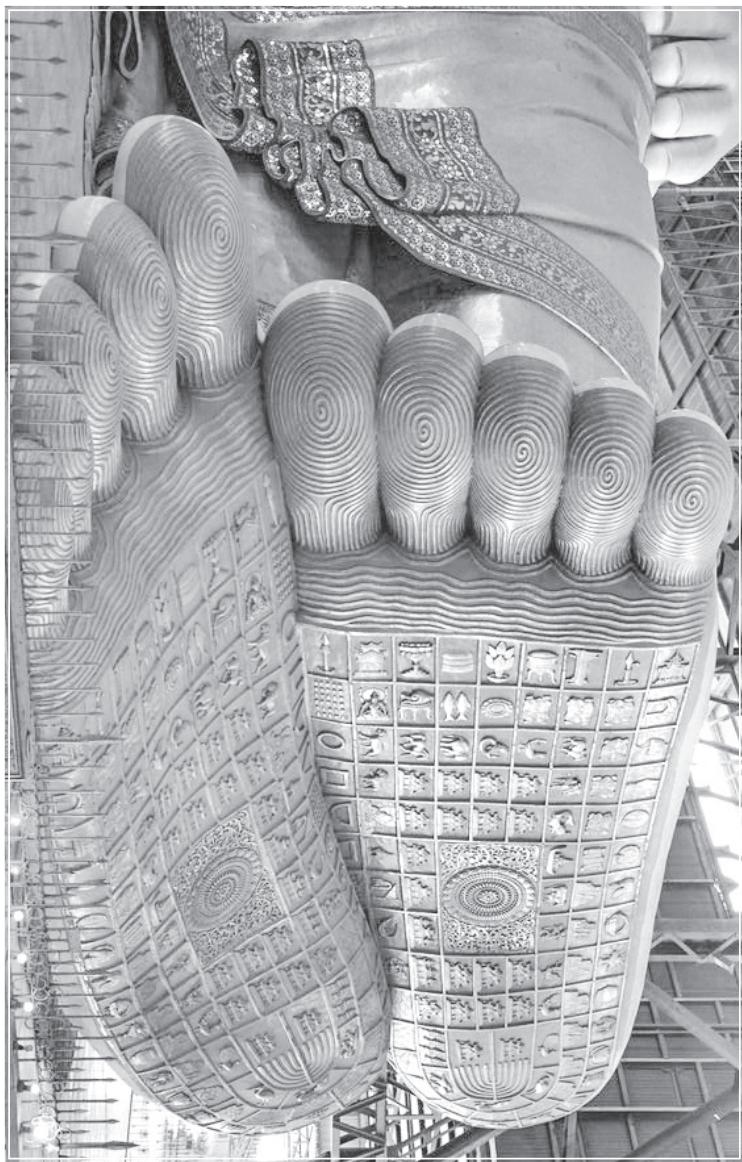
Alfabetul ebraic Correspondența sa numerică Simbolismul său
Putere creatoare originală. Forță divină „Eu” divin creator - Principiu - Tată
Receptivitate „Tu” creat care primește „Eul” creator
Mișcare - Dinamism
Materie - Rezistență - Moarte Matrice Încercare
Suflu al existenței Germene de viață
Unire - Fecundare Simbol al Omului (creat în ziua a șasea)
Dispariție - Moarte - Neant - care implică Întoarcere - Renaștere - Tot
Înviere - Piedică - Deschidere Întoarcere - Renaștere
Perfecțiune a creatului Desăvârșire feminină
Transfigurare

Arborele Sefirotic

SCHEMA CORPORALĂ

Picioarele lui Buddha

(Templul Chaukhtatgyi Buddha, Yangon, Myanmar).

Primul germen, picioarele, conține întregul corp. De la călcâi până la vârful degetelor de la picioare, trecând prin roata soarelui, marchează devenirea Omului.